

σπινθηροβολοῦσι πονηρίαν, μετ' ἐκφρασεως λεπτότητος σχεδὸν γυναικείας· καὶ ἐὰν κατὰ τὴν συνεδρίαν, ἐδείκνυε εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν τὸ παράδειγμα ἀξιοπρεπεστάτης σοβαρότητος, ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὅμως ἡ πονηρία τῶν δικηγόρων ἠδύνατο νὰ εὐρίσκη ὠφελίμους ἐαυτῇ μεθόδους. Ὁ Diderot, ὅστις εἶδεν αὐτὸν δικάζοντα, διέσωσεν ἡμῖν πρωτότυπον ἐντύπωσιν. Ὁ πρόεδρος de Brosse, λέγει, ὃν σέβομαι τὸ σύνθηρος φέροντα ἐνδύμα διεγείρει ἐν ἐμοὶ ἄπλετον γέλωτα, ὅταν ἴδω αὐτὸν ἐν ἐνδύματι δικαστοῦ. Καὶ πῶς εἶνε δυνατόν νὰ βλέπη τις χωρὶς νὰ ἀνέλθωσι τὰ ἄκρα τοῦ στόματος μικρὰν κεφαλὴν ζωηράν, εἰρωνικὴν καὶ σατυρικὴν, ἐξαφανιζομένην ἐντὸς δασύδους κόμης ἀποκρυπτούσης αὐτήν; Καὶ τὸ δάσος τοῦτο τῆς κόμης νὰ βλέπη κατερχόμενον δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ ἀφαιροῦν τὰ τρία τέταρτα τοῦ ὑπολοίπου τοῦ μικροῦ προσώπου;— Ἀλλὰ καὶ ὁ πρόεδρος, δὲν φαίνεται ὀλιγώτερον ἐκπεπληγμένος ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Diderot, ἀποδίδει δὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τρισὶ γραμμαῖς. «Περιέμενον, γράφει, νὰ εὐρῶ ἐν τῷ Diderot μινιῶδη τινὰ μεταφυσικὴν κεφαλὴν, καὶ οὗτος εἶνε εὐγενὲς παιδίον, πολὺ ἡμερον, πολὺ ἀξιαγάπητον, μέγας φιλόσοφος σφόδρα ἀντιλογικός, ἀλλὰ ποιούμενος διηνεκεῖς παρεκβάσεις».— Ὁ de Brosse, εἶπεν ὁ Rigault, εἶνε ἐκ τῶν εὐθυμοστάτων ἀνθρώπων τῆς Γαλλίας, ἂν καὶ εἶνε σύμβουλος ἐν τῷ δικαστηρίῳ τοῦ Dijon, εἶνε εἰς ἐξ ἐκείνων τῶν δικαστῶν, ὧν ὑπῆρχον πολλοὶ ἄλλοτε, καὶ νῦν, ὡς λέγεται ὑπάρχουσιν ἔτι τινές, οἵτινες ἀναβαίνοντες εἰς τὴν ἑδραν αὐτῶν λαμβάνουσι τὴν αὐστηρὰν σοβαρότητα καὶ τὴν ψυχρὰν ἀξιοπρέπειαν, ἀλλὰ καταλείπουσι ταύτας, ὅταν κατέρχωνται, καὶ γίνονται πάλιν ἄνευ τοῦ δικαστικοῦ ἐνδύματος, κάλλιστοι ἄνθρωποι μετὰ πολλοῦ πνεύματος».

II.

Αἱ σχέσεις τοῦ Βολταίρου καὶ τοῦ προέδρου de Brosse ἦσαν ἤδη ἀρχαῖαι, εἶχον ἀλληλογραφίαν καὶ ἐφαίνετο ὅτι εὐρισκόν ἀμφοτέρω εὐχαρίστησιν τινὰ ἐν τούτῳ, ἀλλ' ἐν ἔτει 1758 ἤρξατο νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτῶν ἀληθὲς ζήτημα συμφέροντος.— Ὁ Βολταῖρος πρὸ μικροῦ ἐκπεσὼν τῆς ἀγάπης τοῦ Φρειδερίκου, καὶ μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τῆς Φραγκοῦρτης, εἰς ψυχρότητα περιελθὼν πρὸς τὴν αὐλὴν τῆς Γαλλίας, καὶ τούτου ἕνεκα ψυχρὰς παντοῦ ἀξιούμενος ὑποδοχῆς, ἦτο πολὺ ἀναποφάσιτος περὶ τὴν ἐκλογὴν καταφυγίου. Ἀναφαίνεται ἀλληλοδιαδόχως «ἐν Στρασβούργῳ, ἐν Colmam, ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Senonne καὶ ἐν Plombière τῶν Βοσγιῶν, ἐψηλάφη μακρόθεν τὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην τῶν Παρισίων, καὶ ἐν τῷ μεταξύ ἐζήτησε τόπον ἐπιμεθόριον, ὅπως μείνη ἐκεῖ ἐν ἡσυχίᾳ». Ἐγκαθίσταται πρῶτον ἐν Lausanne ὕστερον ἐν Délices, ἀλλὰ μόλις εὐρίσκει ἡσυχίαν καὶ σκέπτεται νὰ ἀσφαλίσῃ ἐαυτῷ πλέον ἢ ἐν κατάλυμα, καὶ νὰ ἐχθῆ εἰς πολλὰ μέρη κτήματα.

Ἀγοράζει τὸ μέγαρον τοῦ Ferney κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1758, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ζητεῖ παρὰ τοῦ προέδρου de Brosse νὰ πωλήτῃ αὐτῷ ἢ οἱ ὀριστικῶς ἢ μάλ-

λον ἐφ' ὅρου ζωῆς κτήμα, ὅπερ ὁ de Brosse εἶχεν ἐν Tourney, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Gex, ἢτοι ἐν τῇ ἐσχατιᾷ τῶν γαλλικῶν συνόρων. «Εἶμαι γέρον καὶ ἀσθενὴς ἔγραφεν αὐτῷ ὅτε προέκειτο περὶ τῆς μισθώσεως ἐφ' ὅρου ζωῆς, γινώσκω καλῶς ὅτι ποιούμεαι κακὴν μίσθωσιν, ἀλλ' ἡ μίσθωσις αὕτη εἶναι εἰς ὑμᾶς μὲν χρήσιμος, εἰς ἐμέ δὲ εὐχάριστος. Ἴδου ποῖοι θὰ ἦσαν οἱ ὄροι, οὐδ' ἡ φαντασία μου, ἣτις ἀείποτε μὲ ὠδήγησεν, ὑποβάλλει τῇ ὑμετέρᾳ συνέσει,» καὶ ἐπαριθμεῖ αὐτούς· εἶνε ἀληθῶς φαντασία! Ἀλλ' ὅμως καὶ ὁ πρόεδρος ἀποκρίνεται μετὰ συνέσεως πεφωτισμένης ὑπὸ τῆς πείρας ἀνθρώπου ἐμπειροῦ. Ἀναμιγνύει πλείστους πνευματώδεις ὑπαιγιμούς, οἵτινες ἀποκρύπτουσι πᾶν τὸ δυναμένον νὰ φαίνεται πολὺ πεζὸν εἰς τὴν περὶ συμφέροντος διαπραγματεύσειν μετ' ἀνθρώπου, ὅστις ἴσταται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Περνασσού, ἀλλ' ὀρίζει συγχρόνως τοὺς ὄρους τοῦ συμβολαίου ὅπως πρέπει νὰ ὦσιν οὗτοι.— Ὁ φιλόσοφος ἐπικρίνει, ἀλλ' ἡ συμφωνία ὅμως ἐγένετο, καὶ ἰδοὺ ὁ Βολταῖρος ἐνοικιαστὴς τοῦ Καρόλου de Brosse ἐφ' ὅρου ζωῆς. Εἶνε κατενθουσιασμένος, ὑπογράφεται «κόμης Tournay» ἔχει δύο ἱερεῖς ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ κυριαρχίᾳ, εἶνε ἐπὶ τούτῳ λίαν ὑπερήφανος. «Οἱ ἱερεῖς μου λαμβάνουσι τὰς διαταγὰς μου, γράφει, καὶ οἱ ἐν Γενεύῃ ἱεροκλήρυκες δὲν τολμῶσι νὰ μὲ ἀτενίσωσι. Καὶ ἐν ᾧ ἐν Παρισίοις ἡ τρικυμία ἐκρήγνυται κατὰ τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν, ὁ Βολταῖρος ἐγείρει θέατρον ἐν Tournay, ἀνατρέπει τὴν οἰκίαν κόπτει τὰ δάση, μεταβάλλει τὰ σχέδια τῶν δεινδοστοιχιῶν καὶ ζῆ ἐν τῇ χαρᾷ πλουσίου ἰδιοκτητοῦ, ὅστις γινώσκει νὰ χαίρῃ ἐπὶ τῇ ἀπολαύσει τῆς περιουσίας αὐτοῦ. (Ἀκολουθεῖ).

ΜΙΧΑΗΛ Α. Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΔΕΛΛΑΣ

Ἐὰν ἡ νεωτέρα Ἑλλάς ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῶν πρακτικῶν καὶ βιομηχανικῶν αὐτῆς ἐπιστημῶν δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν ἄνδρα ὑπὸ τοῦ πρακτικωτέρου ἐμπορούμενον πνεύματος καὶ τὰ μάλιστα ἐπιστημονικῶς κατηρητισμένον ἀναμφιρῆστως τοιοῦτος τυγχάνει ὁ διαπρεπὴς παρ' ἡμῖν ἐπιστήμων καὶ ἐμβριθέστατος συγγραφεὺς κ. Ἀνδρέας Κορδέλλας, καθηγητῆς ἐν τῇ στρατιωτικῇ τῶν Εὐελπίδων σχολῇ, καὶ διευθυντῆς τῶν ἐν Λαυρίῳ Μεταλλουργειῶν.

Ὁ κ. Ἀνδρέας Κορδέλλας διανύων ἤδη τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, περατώσας ἐν Σμύρνῃ τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς σπουδὰς μετέβη ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἐν Zittau τῆς Σαξωνίας Πολυτεχνικὴν σχολὴν, διακριθεὶς μετὰ τῶν πρώτων συσπουδαστῶν αὐτῷ, μετέπειτα δὲ εἰς τὴν ἐν Φραϊβέργῃ Ὀρυκτολογικὴν Ἀκαδημίαν, ἐνθα διακούσας ἅπασαν τὴν σειρὰν τῶν μεταλλευτικῶν καὶ μεταλλουργικῶν μαθημάτων ἠύδο-

κίμησεν ἐπαξίως τῶν κόπων καὶ τῶν ἀξιοζήλων αὐτοῦ μελετῶν. Τέλειος οὕτω καταρτισθεὶς ἐπιστήμων ὁ κ. Ἀνδρέας Κορδέλλας καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπιποθῶν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων ἐφοίτησεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης ἀκροασάμενος μετὰ παραδειγματικῆς ἐπιμελείας τῶν καθηγητῶν τῆς Φιλοσοφικῆς καὶ Νομικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐκείνου καὶ μάλιστα τῆς περὶ μεταλλείων νομοθεσίας, κατόπιν δὲ μετέβη εἰς τὸ τῆς Διέγης τοῦ Βελγίου, ἐν ἧ κατ' ἐξοχὴν διδάσκεται ἡ πρακτικὴ Γεωλογία καὶ Βιομηχανία τοῦ σιδήρου, ψευδαργύρου καὶ λιθινῶν.

Ὁ κ. Ἀ. Κορδέλλας μετὰ τὸ πέρασ τῶν θεωρητικῶν αὐτοῦ σπουδῶν καὶ πρακτικῶς ἐργαζόμενος ἐπεσκέψατο κατὰ τὸ δεκαετὲς διάστημα τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ τὰ σπουδαιότερα ὑπὸ γεωλογικὴν, βιομηχανικὴν καὶ ὑδραυλικὴν ἐποψίν κέντρα τῆς Γερμανίας, Αὐστρίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Ὁλλανδίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας.

Οὕτω διὰ πολυετοῦς σπουδῆς κατηρτισμένος ὁ Ἕλλην ἐπιστήμων κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας τὸ 1860, ἀμέσως δὲ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔσπευσε νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ φώτων προσλαβοῦσα τὸν ἄνδρα ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτῆς, καὶ δὴ μετὰ τοῦ ἐπιφανοῦς νομομαθοῦς κ. Ἰ. Σούτσου καὶ ἐτέρων συνεργάσθεις συνέταξε τὸν περὶ μεταλλείων νόμον, ἐπιφορτισθεὶς ἅμα καὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐν Λαυρίῳ σκωριῶν. Διορισθεὶς δ' ἐφορος τῆς ἐξορυξέως τῆς σμύριδος ἐν Νάξῳ καὶ Μήλῳ εἰργάσθη τελεσφόρως εἰς τὴν συστηματοποίησιν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐργασίας τῆς ἐξορυξέως.

Ἐν τῷ ζητήματι δὲ τῆς ἐκχώρησεως τῶν ἐν Λαυρίῳ Μεταλλείων σπουδαιῶς συνετέλεσε πρὸς διαφώτισιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως διὰ περισπουδάζων ἐκθέσεων, περὶ ὧν πολλάκις καὶ ἐν τῇ Βουλῇ εὐφήμου ἐποίησαντο μνείας μετὰ τὴν ἐκχώρησιν τῶν μεταλλείων τοῦ Λαυρίου. Ὁ κ. Κορδέλλας εἰργάσθη παρὰ τῇ ἀναλαβούσῃ ταῦτα ἐταιρίᾳ μετὰ ἰδιαζούσης ἐπιστημονικῆς ἰκανότητος καὶ ζήλου ἐπὶ ἰκανὰ ἔτη διηνεκῶς ἀσχολούμενος εἰς τὰς μεταλλευτικὰς καὶ μεταλλουργικὰς ἐργασίας τῆς ἐταιρίας, ἃς ἔβλεπεν ἐκ τοῦ μηδενὸς ἀναπτυσσομένης εἰς περίβλεπτον ἐθνικὴν βιομηχανίαν.

Ὅτε ἐν ἔτει 1873 τὰ μεταλλουργεῖα μετεβιβάσθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐταιρίαν, ὁ κ. Κορδέλλας ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν Μεταλλείων τῆς Καμαρίτζης μέχρι τοῦ 1876, ἤτοι μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν συνέστη ἡ γαλλικὴ ἐταιρία τῶν Μεταλλουργείων. Ἀλλὰ καίτοι ἀπομακρυνθεὶς τῆς νέας ἐταιρίας, δὲν ἔλειψε νὰ συμπαθῇ ταύτην, νὰ συγγράφῃ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τέλος προσωπικῶς νὰ παραστῇ, τῇ παρακλήσει τοῦ τότε προέδρου τῶν Μεταλλουργείων κ. Προβελεγγίου, καὶ εἰς τὴν ἐναρξιν τῆς τήξεως τῶν ἐκβολάδων μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἀγγλοῦ ὀρυκτολόγου Ἄνστρετ. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὁ κ. Κορδέλλας ἐπεχείρησε πολλὰς γεωλογικὰς καὶ βιομηχανικὰς ἐκδρομὰς πρὸς πάντα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μακεδονίας, καὶ τῆς Δ. Ἀσίας. Καὶ ἐν

ἔτει 1870 ἀνεκάλυψε τὰ Μεταλλεῖα τῆς Βάλλας καὶ τοῦ Καραϊδιόκου.

Κατὰ τὸ 1878 διορισθεὶς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων ἐγένετο ἑλλανοδικῆς τῆς τήξεως τῶν μεταλλείων καὶ ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως διὰ τοῦ παρασήμου τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Μετὰ ἐν ἔτος ἐπανελθὼν ἐκ Πομπηίας, ἐνθα εἶχε μεταβῆ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν αὐτῆς ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ «Παρνασσού», ἐδημοσίευσεν περισπούδαστον διατριβὴν «Τὰ Ἡφαίστεια τῆς Μεσογείου καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς Πομπηίας» γεγραμμένην μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης ἀπάσας τὰς πολυπληθεῖς αὐτοῦ διατριβὰς ἐπιστημονικῆς ἀξίας καὶ ἐμβριθοῦς πολυμαθείας τοῦ ἀνδρός. Ἐσχάτως ἐξέδοτο τὸ περίβλεπτον καὶ καλλιτεχνικώτατον περὶ «Χρωματολογίας» συγγραμμα, περὶ οὗ ἐν καιρῷ ὁ «Ἀπόλλων» ἀνέφερε διὰ προσηκούσης βιβλιοκρισίας, ἐπίσης δὲ ὁ κ. Κορδέλλας ἐξέδοτο πολῦτιμον «λιθογραφικὸν ἐγχειρίδιον Γεωλογίας καὶ Ὀρυκτολογίας» πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΩ

ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΩ ΜΟΛΤΚΕ

Ἡ ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐπὶ τῇ ἑβδομηκονταετηρίδι¹, τοῦ ἀρχιστρατήγου κόμητος φὸν Μόλτκε, ἀπηθύβουν εἰς αὐτὸν τὴν ἐξῆς συγχαρητικὴν ἐπιστολήν.

Ἐν τῇ σπανίᾳ τιμητικῇ ἡμέρᾳ, ἣν ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης ἀνεπιφθόνως μέλλει νὰ ἑορτάσῃ², ἡ βασιλικὴ Ἀκαδημία ὀφείλει νὰ μὴ ἀπολειφθῇ. Αὕτη ἀναντιλέκτως ἐγκαλλωπίζεται ὅτι τὸν μέγαν στρατηγόν, ὅστις διὰ τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς εὐτολμίας τῆς μετὰ συνέσεως συνεζευγμένης καθωδήγησε τὴν πατρίδα ἐν τοῖς χαλεπωτάτοις καιροῖς τῆς ἱστορίας αὐτῆς ἀσφαλῶς καὶ ἐξαπιναιῶς ἀπὸ νίκης εἰς νίκην, σεμνύνεται ὅτι ἐκ μικροῦ δεῖν τριακονταετηρίδος συγκαταριθμεῖ εἰς τοὺς ἰδίους ἐταίρους, καὶ ἐν ᾧ μετὰ σύμπαντος τοῦ ἔθνους ὁμοφώνως ὑπερφιλῆ καὶ ἀποθαυμάζει, ἔχει προσέτι τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς ἀποστολήν ὅπως εὐγνωμονῇ τῷ εὐθύνοντι τὰς μάχας ἀνθ' ὅσων ἐν εἰρηναίᾳ σχολῇ κατέστη χρήσιμος τῇ ἐπιστήμῃ. Καθ' ἃπερ ὁ Ξενοφὼν καὶ ὁ Καῖσαρ καὶ ὑμεῖς αὐτὸς ἀνεγράψατε δι' ἀπαραιμίλλου ἀπροσωποληψίας ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἱστορίας τὰς εὐκλεεῖς ἐκστρατείας ἐπ' ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς, ἧ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν χειραγωγίαν ἐνετείλασθε τὴν ἐκθεσιν ἐκείνων. Διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ γνησίου δι-

1) Ἀπὸ τῆς κατατάξεως εἰς τὸν πρωσσικὸν στρατόν.

2) δηλ. τῇ 8ῃ Μαρτίου (N. E).